

بحران جمعیت جوان

به گزارش خبرنگار **جوزیه اردواج و خانواده گروه اجتماعی باشگاه خبرنگاران جوان** ، در روزهای گذشته بود که امیرحسین بانکی پور فرد رئیس کمیسیون مشترک طرح جوانی جمعیت در رابطه با موضوع فرزندآوری و جوانی جمعیت اظهار کرد: **۶۰ درصد جمعیت کشور به داشتن فرزند سوم علاقه دارند و ما در صدد این هستیم که این بخش را تقویت کنیم. به همین منظور، یکی از کارهای خوبی که در این طرح دیده شده، بحث اعطای زمین ۱۵۰ تا ۲۰۰ متری است که به کسانی داده می شود که فرزند سوم به بعد آن‌ها به دنیا می‌آید.**

وی درباره نحوه اعطای این زمین‌ها به خانواده‌ها بیان کرد: این شرایط برای همه خانواده‌ها در نظر گرفته شده است، اما زمین‌ها در شهرهایی با جمعیت کمتر از ۵۰۰ هزار نفر به خانواده‌ها اعطا می‌شود و در کلانشهرها چنین زمین‌هایی اهدا نمی‌شود و کسانی که در کلانشهرها زندگی می‌کنند، می‌توانند این زمین‌ها را در خواست کنند.

رئیس کمیسیون مشترک طرح جوانی جمعیت تصریح کرد: نکته مهم این است که این زمین‌ها با قیمت تمام شده و نه با قیمت کارشناسی، به خانواده‌ها اهدا می‌شود چراکه در سال‌های اخیر، هر زمانی که صحبت از زمین بود، قیمت‌ها بر اساس قیمت کارشناسی در نظر گرفته می‌شد و تنها اوایل انقلاب، زمین با قیمت تمام شده اهدا می‌شد و حالا این زمین‌ها با قیمت تمام شده محاسبه می‌شوند و نحوه پرداخت آن‌ها به صورت اقسامی با دو سال تنفس محاسبه می‌شود که یک پشتوانه مالی برای خانواده‌ها و فرزندان است.

بانکی پورفرد با اشاره به اینکه وام ۱۵۰ میلیون تومانی مسکن برای خانواده‌ها هم در نظر گرفته شده است، گفت: ما برای هر خانواده‌ای که فرزند سوم به بعد آن‌ها به دنیا می‌آید، یک وام ۱۵۰ میلیون تومانی مسکن و از طرف دیگر، برای هر فرزند اول یا دوم نیز یک سهام یک میلیون تومانی در نظر گرفته‌ایم که این مسئله را در بودجه امسال هم مدنظر قرار داده ایم که این سهام، رشد می‌کند و آینده خوبی دارد.

صحبت‌هایی که واکنش‌های زیادی به همراه داشت تا جایی که برخی آن را نقطه عطفی برای فرزندآوری و در مقابل برخی دیگر، آن را مُسکن موقت خواندند چراکه بر این باور هستند این مشکل باید به صورت ریشه‌ای حل شود و اگر یکی از مهم‌ترین موانع آن که مسئله اقتصادی است به صورت اصولی برطرف نشود نمی‌تواند مفید واقع شود.

برای این منظور کافی است نگاهی به بسته‌های تشویقی که دیگر کشورهای جهان به منظور فرزندآوری و مبارزه با خطر سالخوردگی در جامعه خود اتخاذ کرده‌اند، بیندازیم. به طور مثال، در کشورهای روسیه و فرانسه تمهیداتی برای این منظور قائل شده‌اند که از آن جمله می‌توان به حمایت‌های مالی و معاف از پرداخت مالیات تا سقف معین و حقوق و مزایا اشاره کرد تا جایی که دولت روسیه برای تولد فرزند سوم، خانه‌ای را به والدین بپردازد هدیه کرده و مادر دارای بیش از دو فرزند نیز کمک هزینه قابل توجهی را دریافت می‌کند و حمایت‌های مالی به صورت سبد کالا و پرداخت وجه‌های نقدی به خانواده‌ها از دیگر موارد حمایتی هستند و با وجود تمامی این تشویق‌ها، جرمه‌های مالیاتی نیز برای خانواده‌های بدون فرزند اتخاذ شده است و این موضوع فقط شامل این کشور نمی‌شود چرا که مادران فرانسوی نیز در صورت بچه دار شدن می‌توانند از مرخصی‌های ۱۶ هفته‌ای یا حقوق و مزایای کامل که از قبل از تولد فرزندانشان شروع می‌شود، بهره‌مند شوند و دولت این کشور نیز تمامی هزینه‌های تحصیل فرزندان خانواده‌ها از پیش دبستان تا دانشگاه را متقبل می‌شود که این موارد جدای از سبد کالا و دیگر موارد حمایتی است.

سوال اینجاست که در کشور ما تا چه حدی به سیاست‌ها و طرح‌های تشویقی فرزندآوری جامعه عمل پوشانده شده است و تا چه اندازه این موضوع مهم در سال‌های اخیر، در دستور کار دولت‌ها و نهادهای مربوطه قرار گرفته است؟

صالح قاسمی کارشناس جمعیت‌شناسی در گفت‌وگو با خبرنگار حوزه اردواج و خانواده گروه اجتماعی باشگاه خبرنگاران جوان در رابطه با کاهش فرزندآوری در کشور اظهار کرد: کاهش فرزندآوری و نرخ باروری در جهان طی یک قرن اخیر در حال وقوع بوده است و این کاهش به دلیل موانعی است که پیش روی فرزندآوری قرار گرفته است.

وی بیان کرد: این موانع، دو دسته جدی هستند که بخشی از این موانع، اقتصادی و رفاهی و بخشی دیگر موانع فرهنگی، نوع نگرش و سبک زندگی هستند و کشور ما هم از این ساختار مستثنی نبوده چراکه کاهش فرزندآوری در کشور ما نیز اتفاق افتاده است.

این کارشناس جمعیت‌شناسی مطرح کرد: طی دهه‌های ۵۰ و ۶۰ و در نهایت دهه ۷۰، اوج کاهش فرزندآوری با سرعت زیاد اتفاق افتاد به نحوی که از حدود ۶ فرزند به ازای هر زن در دهه ۶۰ تا سه دهه بعد یعنی در دهه ۹۰، این میزان به حدود ۱.۶ فرزند به ازای هر زن رسید و سرعت کاهش نرخ باروری در جهان را به نام ایران ثبت کردیم.

قاسمی گفت: جهان برای مقابله با بحران کاهش فرزندآوری دقیقاً ناظر بر اوضاع اقتصادی و فرهنگی دو راهدرد دارد که هر دو راهدرد ناظر بر این مسائل هستند. یعنی راهدرد اقتصادی و راهدردهای فرهنگی که راهدرد اقتصادی یعنی اعطای مشوق‌های اقتصادی و مالی برای رفع موانع اقتصادی خانواده‌هایی که قصد فرزندآوری دارند و راهدرد فرهنگی هم که به معنای ارزش‌گذاری اجتماعی برای فرزندآوری است یعنی تغییر نوع نگرش و سبک زندگی به فرزندآوری است.

وی ادامه داد: به هر حال، سبک زندگی است که ما را به سمت اصالت رفاه فرد، اصالت لذت، اصالت تنهایی و فردگرایی افراطی برده است و این‌ها ناظر به سبک زندگی هستند که در موضوع راهدرد فرهنگی تعریف می‌شوند.

این کارشناس جمعیت‌شناسی تأکید کرد: از اوایل دهه ۹۰، رهبر معظم انقلاب و کارشناسان دلسوز کشور نیز هشدارهایی برای این منظور دادند و آمارهایی را منتشر کردند، اما متأسفانه مورد توجه جدی بسیاری از نهادها قرار نگرفت.

قاسمی افزود: در سال‌های اخیر بود که سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغ شد و باوجود این که چند روز دیگر هفتمین سالروز سیاست‌های کلی جمعیت است اما طی این ۷ سال گذشته از ابلاغ سیاست‌ها، آن طور که باید به این موضوع پرداخته نشده است و حتی در مواردی، مصوباتی مخالف با سیاست‌های کلی جمعیت وجود داشته است.

وی تصریح کرد: از آنجایی که دولت لایحه‌ای مربوط به جمعیت را ارائه نکرد، خود مجلس، ابتکار عمل به خرج داد و یک طرح ارائه داد؛ طرحی که در مجلس نهم و دهم تحت عنوان طرح جامع جمعیت و تعالی خانواده در جریان بود، ولی هیچگاه مصوب نشد چون دولت و سازمان برنامه و بودجه هیچگاه همراهی نکردند.

این کارشناس جمعیت‌شناسی گفت: در مجلس یازدهم، این طرح تحت عنوان طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده با جدیت زیاد پیگیری شد و در کمیسیون مشترک با ذیل اصل ۸۵ قانون اساسی در اسفند سال ۱۳۹۹ مصوب شد که این قانون در صدد همین ۲ راهدرد اصلی است یعنی ۱- رفع موانع اقتصادی خانواده‌ها که این کار با اعطای مشوق‌های مالی اقتصادی پیگیری شده و ۲- فرهنگساز و اصلاح نگرش عمومی نسبت به فرزندآوری است و در واقع به دنبال ارزش‌گذاری برای فرزندآوری است.

قاسمی تأکید کرد: این طرح با ۲۴ ماده به شورای نگهبان ارسال شد و شورای نگهبان نیز اشکالاتی را به این طرح وارد کرد و این اشکالات وارده در دو تا سه دسته قرار می‌گیرند که این نوع از اشکالات برای طرح‌هایی که در مجلس مطرح می‌شود مرسوم و متداول است و چیز عجیبی نیست.

وی بیان کرد: دسته اول اشکالات، اشکالات نگارشی و متنی است که با یک ویرایش متنی و حقوقی در متن این طرح قابل اصلاح است و دسته دوم اشکالات، ابهامی است. یعنی بعضی از مواد، ابهامانی در خود داشتند که شورای نگهبان خواسته است تا مجلس این ابهامات را برطرف کند و بدنبال آن، ابهاماتی هم که ممکن است در اجرای این قانون، مشکل ایجاد کنند، برطرف شوند و دسته سوم نیز اشکالات محتوایی هستند که به بعضی از بندها به صورت کارشناسی وارد شده است.

این کارشناس جمعیت‌شناسی ادامه داد: من فکر می‌کنم مجلس در مقطع زمانی بسیار مهمی قرار دارد و حتماً باید کار ناتمام خود را به پایان برساند و این مقطع زمانی مهم را فرصت و غنیمت بشمارد تا جایی که به سرعت باید این اشکالات مورد نظر شورای نگهبان برطرف شود و طرح به تصویب شورای نگهبان هم برسد و به قانون تبدیل شود تا در آینده نسبت به موضوع جمعیت احساس وظیفه شود و سیاست‌های کلی جمعیت که همه نیروهای کشور موظف هستند اجرا کنند در دستور کار قرار گیرد و این طرح اجرایی شود.

وی در پایان خاطرنشان کرد: به این ترتیب، ما هم باید مطابق با کشورهای دیگر و تجربه این کشورها هر دوی این راهدردهای اقتصادی و فرهنگی را در نظر داشته باشیم که در این طرح به شکل مناسب و قابل قبولی دیده شده است.

نویسنده: مهرداد کلاته، تاریخ ارسال: جمعه 24 اردیبهشت 1400 ساعت 12:47 بعد از ظهر